

nationalsocialisme stod det ret skarpt paa grund af deres socialpolitiske program. Den rene manchesterlære opgaves dog snart paa dette punkt som paa andre. Derimod saa bladet vedblivende i socialdemokratiet en fjende, som skulde bekæmpes, om end med aandelige vaaben og ikke ved undtagelseslove; først under indtryk af partiets kolossale fremgang ved valget 1912 tog bladet til orde for et taktisk samarbejde mellem de fremskridtsvenlige og socialdemokratiet.

I behandlingen af udenrigspolitikken afløstes beundringen for Bismarck af en mere kritisk indstilling overfor hans efterfølgere. Bladet fandt med rette Vilhelm II.s store fagter farlige. Udenrigstjenesten savnede kontakt med handelens interesser; dette skyldtes ikke mindst »gardeprincipets« overvægt i diplomatiet. Iøvrigt prægedes »Fremdenblatts« holdning til udenrigspolitikken af samme usikkerhed og ubeslutsomhed, som herskede i regeringen. Denne usikkerhed udadtil og vanskeligheden ved at samle de liberale til en enhedsfront med socialdemokratiet blev af skæbnsvanger betydning for Tyskland.

J. O. Bro Jørgensen.

Det er ikke umiddelbart indlysende, hvorfor Charles og Mary Beard har kaldt deres nu snart fire Aar gamle Bog: *The Rise of American Civilization I—II*. (En Række Udgaver siden 1927 og en ny — billig — i et Bind 1930.) Hvad det drejer sig om, er nemlig et Forsøg paa indenfor en Ramme af to Gange otte Hundrede velskrevne Sider at forklare hele den amerikanske Udvikling lige til Udenrigspolitikken i sin historiske Sammenhæng. Men Anlægget er vidtspændende som Lamprechts i »*Deutsche Geschichte*«, idet alle Sider af Kulturlivet tages med, og Udførelsen kan paa en Maade minde om Gardiners »*Introduction to the Study of English History*«, selv om Skildringen er langt bredere end i sidstnævnte Værk, fordi dens Paastande stadig belyses med mere detaljeret udarbejdede Enkeltteksempler og særdeles velvalgte Citater fra samtidig Literatur.

Paa europæiske Læsere vil Bogen i mange Henseender virke befriende, fordi den rydder hensynsløst op i traditionelle Forestillinger. Det kan endnu skorte Forfatterne lidt paa Objektivitet, naar det gælder Fristaternes Forhold til fremmede Folk; den ikke-amerikanske Verden er dem i det hele fjærn, og de europæiske Paralleler, som drages, til Tider noget overraskende. Men naar selve Udviklingen paa det vestlige Fastland behandles f. Eks. i Fremstillingen baade af Friheds- og Borgerkrigen, læses Værket med virkeligt Udbytte navnlig Redegørelsen for Udviklingen til

Kampen i Tredserne, »den anden amerikanske Revolution«, som Forfatterne kalder den. For dem er Spørgsmaalet baade om Slaver og Statsrettigheder nemlig fra først af noget højest sekundært: hvad de ser, er det sidste desperate Forsøg fra det aristokratiske, slaveejende Sydens Side paa at bevare det politiske Førerskab overfor Industrisamfundet i Nord og Frijords-Fordrerne i Vest, som endelig har fundet hinanden i det nye republikanske Parti; det er en »irrepressible conflict between opposing and enduring forces« (Seward); det er en Episode i en social Omvæltning som ogsaa den gamle Verden kender, men som i Amerika, hvor de to Systemer var bestemt geografisk adskilte, udviklede sig til væbnet Sammenstød.

For Resten er det ikke uden Interesse at følge enkelte Linjer i Fremstillingen, saaledes lægges der umaadelig Vægt paa den Rolle Udvidelsen mod Vest har spillet i Folkets Historie. Det er en Betragtning, som navnlig er gjort gældende af F. J. Turner og hans Skole; i Følge den var Kyststaterne ved Atlanterhavet altid bleven et nyt England, et overflyttet Europa; det er under Nybyggerudbredelsen over Alleghany-Bjærgene og hinsides Missisippi ud imod Stillehavet at det egentlige demokratiske Samfund er bleven skabt, som derpaa atter har amerikaniseret de østlige Egne. Turners Artikler om Spørgsmaalet — fra meget forskellig Tid og af meget forskellig Værdi, men enkelte særdeles interessante — er i 1920 offentliggjort som *The Frontier in American History*.

Et andet Forhold, som præger den amerikanske Udvikling stærkt, er Enkeltmændenes Indskud, altid føleligst paa de mere primitive Stadier af Folkets Liv. De Personligheder, der har haft Betydning under Brydningerne mellem »federalistiske« og »anti-federalistiske« Tendenser, som fik deres Afslutning med Borgerkrigen, er skarpt tegnede af Nicholas Murray Butler i *Building of the American Nation*. Forfatterens historiske Opfattelse er mere traditionel end Beards, hans Helte er til Tider ved at blive borte i Forfatningsret, men alligevel sætter hans Bog Mænd som Hamilton, Madison, Jefferson, Marshall, Webster og Jackson paa deres rigtige Plads i Staternes Historie.

Højest interessant i Beards Værk er iøvrigt Kapitlet: »Towards Social Democracy«, et Forsøg paa at samle Traadene i den sidste Menneskealders socialpolitiske Udvikling i Fristaterne, der er langt længere fremme, end man i Almindelighed er tilbøjelig til at tro, et ellers tilsyneladende lidet opdyrket Emne. Men mærkeligt nok, da Charles A. Beard tidligere har skrevet en Bog *Contemporary American History (1877—1913)*, er det ellers ved

Skildringen af det helt moderne Amerika, at hans sidste Værk lader mest tilbage at ønske; den afsluttende Tilstandsskildring mangler. For enkelte Sider af Samfundslivets Vedkommende er denne imidlertid trukken op med forbavsende faste Linjer af André Siegfried i *Les Etats Unis d'aujourd'hui* — bredere men svagere behandles lignende Problemer i M. J. Bonn: *Die Kultur der Vereinigten Staaten von Amerika*. Hvad der navnlig beskæftiger Siegfried er den egentlige Americanismes ganske bevidste Kamp for at hævde sig i Forhold til den nye navnlig sydøst- og østeuropæiske Immigration, der har medført Indvandringsbegrænsningen.

E. M.